

Jméno a příjmení:

Instrukce

Milí olympionici!

Přečtete si prosím pozorně následující instrukce. Před sebou máte zadání pěti úloh školního kola České lingvistické olympiády. Podepište se do rámečku do pravého horního rohu na této straně zadání.

Až dostanete pokyn, smíte začít řešit. Své odpovědi pište prosím čitelně *přímo do zadání*, poznámky na pomocných papírech nebudou při hodnocení brány v potaz. Za chybná řešení body nestrháváme.

K vypracování řešení použijte psací pomůcky, papír a veškeré své znalosti a schopnosti. Slovníky, taháky, elektronické pomůcky, jakož i skupinová práce a opisování se zapovídají. Úlohy jsou sice založeny na skutečných živých jazycích, avšak na takových, které (pravděpodobně) neznáte. Pokud je vám některý z nich znám, je to vaše výhoda, již netřeba skrývat.

Na řešení školního kola máte vyhrazeno 90 minut. Přejeme vám bystrou mysl a hodně štěstí!

Organizační tým ČLO

David Burda, Matěj Čapka, Barbora Dohnalová, Sára Elichová, Marie Frančová, Eliška Freibergová, Ema Grofová, Zuzana Gruberová, Prokop Hanžl, Michaela Chodounská, Michala Lvová, Tereza Maláčová, Ondřej Peterka, Jan Petr, Petr Podolský, Ema Sedláková, Michaela Svatošová, Leon Vinter

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

1 Kabylišťina

(18 bodů)

Kabylišťina je berberský jazyk z afroasijské jazykové rodiny. Pochází od národa Kabyľů žijících v horách na severu Alžírsko. Dnes má přibližně 7,5 milionu mluvčích. Ačkoliv se kabylišťina vyvinula z arabštiny a hebrejštiny, k jejímu přepisu se využívá latinka.

Níže naleznete několik vět v kabylištině a jejich odpovídající české překlady.

ufgent	<i>Letěli.</i>
uzzley muqley	<i>Běžel jsem a pozoroval.</i>
tufeg	<i>Letěla. (j. č.)</i>
yuzzel wergaz ur yeyli ara	<i>Muž běžel a nespadl.</i>
tuzzel teqcic	<i>Dívka běžela.</i>
ur muqlent ara	<i>Nepozorovali.</i>
yemuqel weqcic	<i>Chlapec pozoroval.</i>
teyli tamettut	<i>Žena spadla.</i>

Úkol 1: Přeložte následující věty do češtiny.

- (a) yliy
- (b) ur yufeg ara wergaz
- (c) uzzlent

Úkol 2: Přeložte následující věty do kabylištiny.

- (a) *Letěl jsem.*
- (b) *Dívka pozorovala.*
- (c) *Žena neběžela.*
- (d) *Chlapec nepozoroval a spadl.*

Poznámka: Písmena „y, ɣ, t“ označují souhlásky.

Úloha byla převzata z *United Kingdom Linguistics Olympiad 2021* a upravena pro ČLO, autory původní verze jsou Kazune Sato a Simi Hellsten.

2 Ngkolmpu

(18 bodů)

Jazykem ngkolmpu mluví zhruba 200 lidí na jihovýchodě indonéské provincie Papua, která se nachází na ostrově Nová Guinea. Níže naleznete překlady násobků pěti do jazyka ngkolmpu.

5×1	=	tampui
5×2	=	naempr traowo eser
5×3	=	yempoka traowo yuow
5×4	=	yuow traowo yempoka
5×5	=	eser traowo naempr
5×6	=	tampui traowo
5×7	=	tampui traowo tampui
5×8	=	naempr ptae eser
5×9	=	naempr ptae naempr traowo yuow
5×10	=	naempr ptae yempoka traowo yempoka

Úkol 1: Přepište následující výrazy pomocí arabských číslic.

- (a) tampui traowo yempoka
- (b) yempoka traowo eser
- (c) naempr ptae yuow traowo yempoka

Úkol 2: Přepište následující čísla do jazyka ngkolmpu.

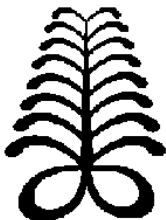
- (a) 24
- (b) 70
- (c) 91

Úloha byla převzata z *Olimpíada Brasileira de Linguística: edição Khipu* a upravena pro ČLO, autorem původní verze je Lai Otsuka.

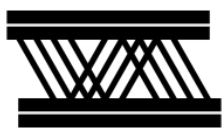
3 Symboly adinkra

(28 bodů)

Adinkra jsou symboly původně vytvořené národem Bono z Ghany. Znázorňují rozličné koncepty nebo přísloví a mohou být použity k vyjádření různých morálních zásad a přesvědčení. Některé jsou stylizovaná znázornění fyzického objektu, např. symbol „aya“, který znamená *kapradina*, reprezentující výdrž a vynalézavost, nebo „owo a ɔreforo adɔbe“, *had šplhající po stromu rafie*, reprezentující vytrvalost a pracovitost. Jiné jsou abstraktnější: níže znázorněný symbol „tamfo bebre“ zachycuje přísloví *nepřítel se bude vařit ve vlastní šňávě* a jedná se o symbol žárlivosti, zatímco „ɔdo nnyera fie kwan“ reprezentuje *sílu lásky*.

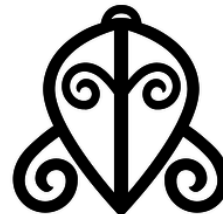
aya

owo a ɔreforo adɔbe

tamfo bebre

ɔdo nnyera fie kwan

Níže naleznete překlady názvů osmnácti dalších symbolů. Na následující straně naleznete samotné symboly a jejich názvy ve varietě twi jazyka akan. Vezměte na vědomí, že čtyři výše uvedené symboly pouze znázorňují tento systém a nemohou pomoci při řešení této úlohy. Může vám naopak pomoci, že slovo *hvězda* v jazyce twi doslova znamená *dítě nebes*.

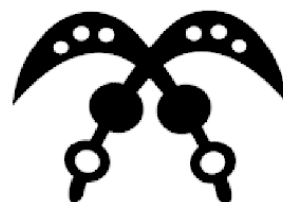
Jméno (v češtině)	Význam
A. <i>Bůh nikdy neumírá, tudíž nemohu zemřít</i>	nesmrtelnost lidské duše
B. <i>Válečný roh</i>	bdělost, připravenost, dobrovolnictví
C. <i>Bůh je král</i>	majestát a nadřazenost boha
D. <i>Pomoz mi a nech mě ti pomoci</i>	spolupráce, provázanost
E. <i>Krokodýl</i>	přizpůsobivost, důvtip
F. <i>Když šplháš na dobrý strom</i>	podpora dobrých činů, povzbuzení
G. <i>Bůh je v nebesích</i>	naděje, bůh vyslýchá modlitby
H. <i>Pavučina</i>	moudrost, kreativita
I. <i>Měsíc a hvězda</i>	láska, věrnost, harmonie
J. <i>Strom boha neboli oltář</i>	boží přítomnost a ochrana
K. <i>Hvězda</i>	opatrovnictví, závislost na bohu
L. <i>Zuby a jazyk</i>	přátelství, provázanost
M. <i>Dobrý farmář</i>	pracovitost, tvrdá práce, podnikání
N. <i>Válečný meč</i>	autorita, kuráž
O. <i>Dobrá postel</i>	dobré manželství
P. <i>Palma</i>	bohatství, vynalézavost
Q. <i>Dřevěný hřeben</i>	krása, čistota, ženská dobrota
R. <i>Ožením se s tebou/Vdám se za tebe</i>	oddanost, vytrvalost

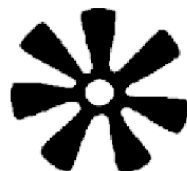
1. abɛ dua

2. akoben

3. akofena

4. ananse ntontan

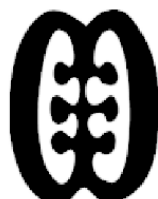
5. boa me na memmoa wo

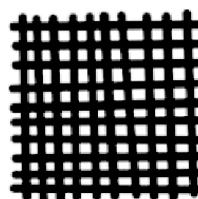
6. denkyem

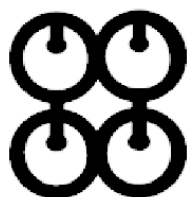
7. dua afe

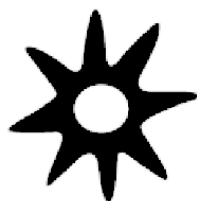
8. ɛsɛ ne tɛkyɛɛma

9. kɛtɛ pa

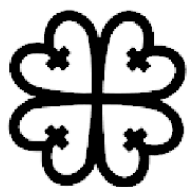
10. mɛwɛrɛ wo

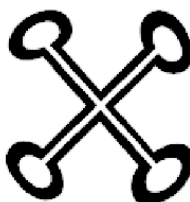
11. nsoromma

12. nyame bi wɔ soro

13. nyame dua

14. nyame nnwu na mawu

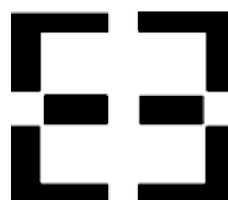
15. nyame yɛ ɔhene

16. okuafu pa

17. ɔsɛram ne nsoromma

18. wofoɔrɔ dua pa a

Úkol 1: Přiřaďte symbolům jejich české překlady s významy.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Úkol 2: Přeložte následující slova do jazyka akan.

(a) *strom*

(b) *bůh*

(c) *ty*

Úkol 3: Přeložte následující slova do češtiny.

(a) *pa*

(b) *ako*

Úloha byla převzata z *United Kingdom Linguistics Olympiad 2024*,
autorem původní verze je Simi Hellsten.

4 Jižní sierra miwok

(16 bodů)

Níže je několik slov v jazyce jižní sierra miwok ve zjednodušeném zápise spolu s jejich překlady. Jižní sierra miwok patří do jazykové rodiny yok-utian. Mluví jím pouze pár obyvatel Kalifornie v USA. Čárka nad samohláskou (např. „á“) značí přízvuk.

cakác	<i>osel</i>
kálse:taʔ	<i>ponožky</i>
sarúsnu:	<i>pilovat</i>
cíkciik	<i>druh ptáků</i>
lú:tu:	<i>stahovat z kůže</i>
ʔilýpmeʔ	<i>chromost, kulhání</i>
có:lak	<i>vodopád</i>
mámllaʔ	<i>ostružina</i>
ʔí:ʔoktat	<i>je to on</i>
háiki:	<i>lovit</i>
pájwajak	<i>název vodopádu</i>
hasú:lu:	<i>ptát se</i>
sapát	<i>hlíza, hnisavý zánět</i>

Úkol 1: Označte přízvuk v následujících slovech:

(a)	ce:keʔ	<i>jehla</i>
(b)	hoho:loj	<i>kopřiva</i>
(c)	lakyhsikoʔ	<i>vyjdi</i>
(d)	hiciw	<i>pohrabáč</i>
(e)	hokhokot	<i>druh rostlin</i>
(f)	patkas	<i>mýval</i>
(g)	hikah	<i>jelen</i>
(h)	ho:tonjaʔ	<i>druh hadů</i>

Poznámka: Samohláska následovaná symbolem „:“ je dlouhá. Písmeno „ʔ“ označuje specifickou souhlásku jazyka jižní sierra miwok.

Úloha byla převzata z *Відбіркових етап XI Української олімпіади з лінгвістики* (Výběrová fáze jedenácté Ukrajinské lingvistické olympiády), autorkou původní verze je Таміла Краштан (Tamila Kraštan).

5 Thajština

(24 bodů)

Thajština je tajsko-kadajský jazyk, kterým mluví okolo 60 milionů lidí a který je úředním jazykem Thajska. Jedná se o tónový jazyk. K jeho zápisu se používá slabičné thajské písmo. Níže naleznete několik časových údajů ve 24hodinovém formátu a jejich odpovídající výslovnost v thajštině zachycenou pomocí Thajského královského všeobecného systému přepisu (RTGS).

- 2:10 ti song sip nathi
- 3:00 ti sam
- 5:03 ti ha sam nathi
- 7:12 chet mong chao sip song nathi
- 9:09 kao mong chao kao nathi
- 10:05 sip mong chao ha nathi
- 14:15 bai song mong sip ha nathi
- 15:01 bai sam mong nueng nathi
- 16:08 si mong yen paet nathi
- 18:11 hok mong yen sip et nathi
- 19:04 nueng thum si nathi
- 21:13 sam thum sip sam nathi

Úkol 1: Zapište následující časové údaje pomocí číslic.

- (a) sip et mong chao song nathi
- (b) ha mong yen
- (c) hok mong chao sip paet nathi
- (d) si thum si nathi

Úkol 2: Uveďte, jak se následující časové údaje vyslovují v thajštině.

- (a) 18:17
- (b) 4:01
- (c) 23:00
- (d) 8:14

V Thajsku se čas tradičně oznamoval ranami do gongu v pravidelných intervalech, podobně jako se k tomuto účelu v Evropě používají kostelní zvonky. Během noci a časného rána byl čas oznamován údery do bubnu místo ran do gongu.

Níže naleznete pět thajských slov souvisejících s tradičním oznamováním času a české výrazy, mezi nimiž se nacházejí překlady těchto thajských slov (některá česká slova jsou v nabídce navíc).

1. winathi	A. <i>oběd</i>
2. khaoyen	B. <i>úder (do bubnu)</i>
3. sawatdi tonchao	C. <i>dobré ráno</i>
4. mong	D. <i>půlnoc</i>
5. ti	E. <i>večeře</i>
	F. <i>ručičkové hodiny</i>
	G. <i>vteřiny</i>
	H. <i>zvuk gongu</i>

Úkol 3: Ke každému thajskému výrazu přiřaďte jeden český překlad.

1	2	3	4	5

Poznámka: Spřežka „ae“ odpovídá českému otevřenému [ɛ] (v Čechách). Písmeno „e“ označuje zavřené [e], jako v anglickém „day“. Spřežka „ue“ představuje nezaokrouhlené [u] („u“ s napjatými rty), „ch“ se vyslovuje jako měkké [č], „ng“ se čte jako „n“ ve slově *branka*, „kh“ a „th“ označují souhlásky s přídechem.

Úloha byla převzata z *Olimpíada Brasileira de Linguística: edição Khipu* a upravena pro ČLO, autorem původní verze je Lai Otsuka.